

Ivana Radić, Ministarstvo unutarnjih poslova, Hrvatska, iradic@mup.hr

Maja Jakobović Vukušić, Turistička zajednica Požeško-slavonske županije, Hrvatska

CIKLOTURIZAM – IZAZOVI I PERSPEKTIVE MEĐUSEKTORSKE SURADNJE

Sažetak

U radu će se obraditi sigurnosni i turistički aspekti biciklističke utrke "CRO Race 2019.", kao jedne od najznačajnijih biciklističkih utrka kalendara Svjetske biciklističke federacije (UCI). To je ujedno jedan od najvažnijih sportskih događaja u Republici Hrvatskoj koji se rabi kao promotivni alat za mjesta, gradove, županije i komercijalne partnere; kao i cijelu zemlju. Budući da biciklističke utrke na prometnicama predstavljaju sigurnosni rizik u odnosu na sudionike biciklističkih utrka, sudionike u cestovnom prometu, pa i same organizatore – potreban je angažman većeg broja policijskih službenika na osiguranju natjecatelja i gledatelja. Sa sigurnosnog gledišta potrebno je uložiti velike napore u planiranje i provedbu spomenutoga, s obzirom na više od stotinu natjecatelja i isto toliko vozila u pratnji timova, brojne gledatelje te dužinu utrke od preko 1000 km koja prolazi izrazito prometnim pravcima, mjestima i naseljima koja su gusto naseljena, s velikim brojem priključnih cesta te uz izravni međunarodni televizijski prijenos u 190 zemalja. Deskriptivnom metodom i tehnikom prikupljanja podataka, promatranjem te SWOT analizom prezentirat će se objektivna i stručna procjena s razine regionalne turističke zajednice i policijske uprave kroz izravnu uključenost u organizaciju međunarodnog događanja na trasi 1. etape koja prolazi kontinentalnim dijelom Hrvatske. Na temelju analize provedenog događanja utvrdit će se mjere i aktivnosti osnovnih parametara sigurnosti te uspješne turističke valorizacije.

Kao važan čimbenik definirat će se pravovremenost međusektorskog komuniciranja informacija od zajedničke važnosti, te potreba za naknadnom analizom provedenom u cilju podizanja razine uspješnosti.

Ključne riječi: cikloturizam, CRO Race, sigurnost u prometu, promocija, međusektorsko komuniciranje.

1. UVOD

Važnost turizma u Hrvatskoj općepoznata je činjenica, jer ima velik utjecaj na hrvatsko gospodarstvo, budući da se otprilike svaka peta kuna u cijeloj zemlji tijekom godine zaradi u turizmu, odnosno turizam sudjeluje u BDP-u s gotovo 20 % (Ekonomski institut Zagreb,

2019). Osim zadatka da bude generator poreznih prihoda i veliki kanal prodaje domaćih proizvoda svih vrsta, hrvatski turizam iz godine u godinu privlači i velike investicije. Hrvatska je postala jedna od top-turističkih destinacija, ali budućnost traži više ulaganja u promociju ako se želi zadržati i dalje jačati konkurentnost; budući da su se probudila konkurentna tržišta koja povratak prate niskim cijenama i snažnim državnim potporama, kao npr. u Turskoj.

Jedan od reprezentativnih primjera međunarodnog predstavljanja Republike Hrvatske tijekom 2019. godine bila je biciklistička utrka CRO Race koja se odvijala u razdoblju od 1. do 6. listopada. Tvrtka Top Sport Events, uz sponzore i partnere, uspješno je kroz šest etapa organizirala utrku od preko tisuću kilometara koja je jedna od najznačajnijih biciklističkih utrka kalendara Svjetske biciklističke organizacije (UCI).

Uz vrhunska sportska uzbuđenja koja su osigurali najbolji biciklisti i timovi, ovaj je događaj omogućio prezentaciju kadrova Hrvatske koji su emitirani na šest kontinenata. Zbog stvaranja dojma o opsegu i važnosti utrke bitno je navesti gradove i općine te institucije koje su prezentirane navedenim događajem (tablica 1).

Tablica 1. Etape biciklističke utrke „CRO Race 2019.“

Etapa	Udaljenost	Partneri
Osijek - Lipik	210 km	Osijek, Osječko-baranjska županija, Našice, PP Kopački rit, Kutjevo, PP Papuk, Pleternica, Požeško-slavonska županija, Požega, Pakrac, Lipik
Slunj - Zadar	186 km	Slunj, Karlovačka županija, NP Plitvička jezera, PP Velebit, Zadar, Zadarska županija, NP Kornati, PP Vransko jezero
Okrug Makarska	165 km	Okrug, NP Krka, Brela, Baška Voda, Tučepi, Podgora, Makarska, Splitsko-dalmatinska županija, PP Biokovo
Starigrad - Paklenica - Crikvenica	159 km	Starigrad, NP Paklenica, Zadarska županija, Senj, NP Sjeverni Velebit, Hotelska kuća Jadran, Crikvenica, Primorsko-goranska županija
Rabac - Platak	142 km	Rabac, Labin, Maslinica, Istarska županija, Valamar, PP Učka, Rijeka, Opatija, Čavle, Primorsko-goranska županija, NP Risnjak, Platak
Sveta Nedelja - Zagreb	160 km	Sveta Nedelja, PP Žumberak - Samoborsko gorje, Zagrebačka županija, Velika Gorica, Dugo Selo, Vrbovec, Sv. Ivan Zelina, PP Medvednica, Zagreb

Izvor: (CRO Race, 2019)

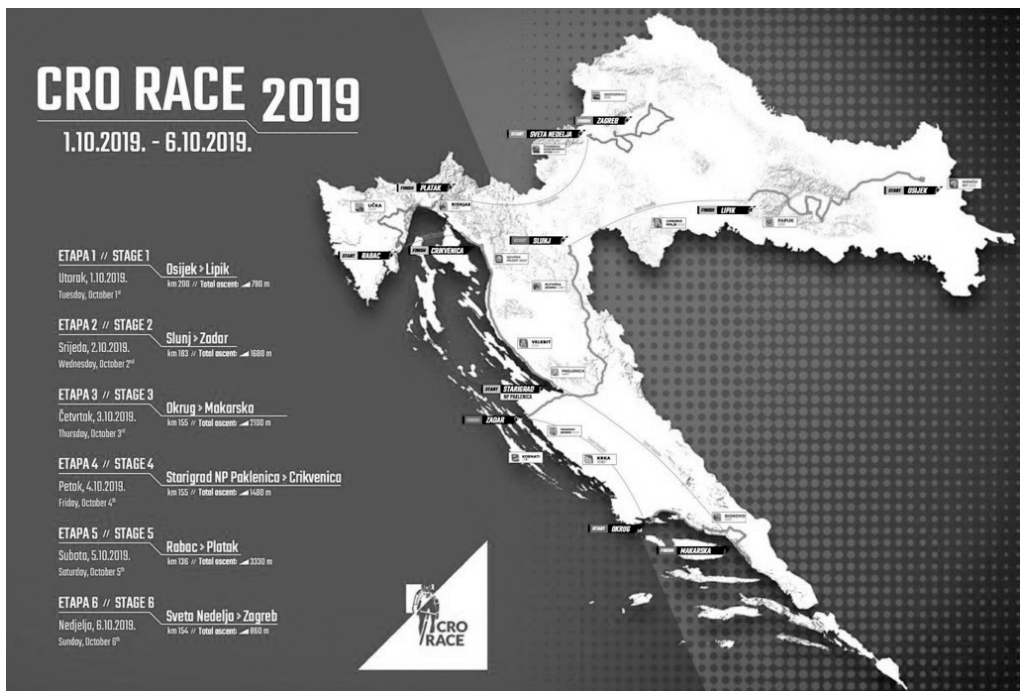
Utrka je pokrenuta 2015. godine pod imenom *Tour of Croatia* i od samoga početka ovome projektu podršku daju najviše državne institucije, kao što su Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo turizma i Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Fond za zaštitu okoliša

i energetska učinkovitost, Hrvatska turistička zajednica, Središnji državni ured za sport, Parkovi Hrvatske, Grad Zagreb te brojni drugi gradovi i županije koji su domaćini starta i cilja ili prolazni gradovi nekih od etapa.

Potvrdu važnosti navedenog prezentira i činjenica o sudjelovanju 18 profesionalnih ekipa i preko 120 profesionalnih biciklista najvišeg svjetskog ranga (*WorldTour*).

Prva i najduža etapa utrke od 210 kilometara odvijala se na području Osječko-baranjske i Požeško-slavonske županije, od čega 130 km na području drugonavedene županije koja je ujedno bila i domaćin cilja prve etape utrke dana 1. listopada 2019. godine.

Zbog trase duljine čak 130 km, treba istaknuti da je riječ o organizacijski i sigurnosno zahtjevnom projektu jer se održava na brdovitom terenu, a radi prezentacije što opširnijeg i raznolikijeg sadržaja koji nudi destinacija; ali i na izrazito prometnim pravcima, mjestima i naseljima koja su gusto naseljena, bez izgrađenih svih elemenata i dijelova za određene kategorije sudionika, poput biciklističkih staza, nogostupa i sl.

Slika 1. „CRO Race 2019.“

Izvor: CRO Race 2019. Preuzeto s https://www.crorace.com/press/2019/CRORace2019_Roadbook.pdf (3. 2. 2020.)

2. VAŽNOST ASPEKTA SIGURNOSTI U CIKLOTURIZMU

Utrka je održana sukladno s vrijedećim propisima Svjetske biciklističke federacije (UCI), čime je svrstana u kategoriju najvećih svjetskih utrka.

Svjesnost organizatora o važnosti aspekta sigurnosti, ovoga, u velikome dijelu turističkog događaja, potvrđuje partnerstvo s Ministarstvom unutarnjih poslova kroz Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske (NPSCP, NN 59/2011.) kao platforme za podizanje razine sigurnosti cestovnog prometa u našoj državi. Prema NPSCP-u sigurnost svih sudionika u prometu na cestama jedan je od temeljnih društvenih ciljeva, a ujedno je i jako dobar promocijski alat, što se izravno može povezati s organizacijom CRO Race utrke. Naime, nadzor sudionika u prometu na cestama na temelju Zakona o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14., 64/15., 108/17., 70/19.) u isključivoj je nadležnosti policijskih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove. Slijedom navedenog pred policijske službenike stavljen je izazov osiguranja sportskog natjecanja visoke razine koji treba ostvariti uz pravovremeno planiranje aktivnosti i poduzimanje mjera u suradnji s organizatorom i uz veliku pomoć medija.

Sa stajališta policije nit vodilja odnosila se na osiguravanje utrke u smislu najmanjeg mogućeg ometanja odvijanja cestovnog prometa na državnim cestama kojima prolazi trasa kretanja biciklističke utrke, s ciljem osiguranja visokog stupnja sigurnosti sudionika ove utrke i svih sudionika u prometu; te time graditi marketinške odnose i društveno odgovoran marketing koji prema Kotleru i Kelleru (2008) imaju za cilj izgradnju međusobno zadovoljavajućih dugoročnih odnosa te, između ostalog, razumijevanje širih briga i društveni kontekst marketinških aktivnosti i programa.

S promotivnog gledišta ova utrka ima snažan utjecaj na percepciju destinacije kod segmenta konzumenata kojima su interes aktivnosti ove i slične vrste, bilo u rekreativne ili druge svrhe. Radi navedenih elemenata utrka je snažno podržana i sufinancirana s pomoću nacionalne turističke organizacije, odnosno Hrvatske turističke zajednice i svih županijskih turističkih zajednica na području trase utrke.

Strateškim marketinškim planom turizma Slavonije (SMPT), s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025. (Institut za turizam, 2019a), utvrđeno je da je segment sportskih rekreativaca, u koji pripadaju i cikloturisti, segment koji raste; da sportski rekreativci obuhvaćaju gotovo sve dobne skupine i da im je, uz fizičku aktivnost, u kontekstu zdravog života važan čist okoliš, kao i očuvana priroda. Sva navedena obilježja ima područje kojim prolazi cijela CRO Race utrka, također i područje Požeško-slavonske županije, domaćin cilja prve etape utrke. Pristanak slavonskih gradova i općina na partnerstvo s Turističkom zajednicom Požeško-slavonske županije u smislu sufinanciranja događaja, bio je zaista hvalevrijedan potez.

Slijedom navedenoga izgledno je daljnje ulaganje u ovu vrstu promocije destinacije i daljnje poticanje održavanja ove značajne utrke, na što svesrdno upućuju i ključne smjernice iz Operativnog plana razvoja cikloturizma Požeško-slavonske županije. (Institut za turizam, 2017)

Sektor turizma uvelike ističe važnost sigurnosti kao jedan od faktora uspjeha razvoja cikloturizma, uz ostale čimbenike kao što su uređene atraktivne biciklističke rute, opremljenost ruta servisnim sadržajima i slično.

Uvažavajući smjer kojim polazi promocija pojedine destinacije kao poželjne za cikloturiste, neupitna je neophodnost daljnje suradnje između uključenih dionika, kako u razvoju proizvoda, tako i u kontekstu sigurnosti.

3. „CRO RACE 2019.“ NA PODRUČJU POŽEŠKO-SLAVONSKE ŽUPANIJE

Trasa biciklističke utrke „CRO Race 2019.“ na području Požeško-slavonske županije prolazila je kroz sve gradove i gotovo sve općine, odnosno kroz gradove Kutjevo, Pleternica, Požega, Pakrac i Lipik te općine Brestovac, Jakšić, Kaptol i Velika. Treba istaknuti da se najveći dio utrke održavao na državnoj cesti DC38, a to je ujedno uz državne ceste DC51 i DC53 prometnica kojom se odvija najveći dio teretnog i tranzitnog prometa. Također postoji i mreža županijskih cesta koje su po potrebi bile planirane kao alternativni pravci kod osiguranja biciklističke utrke, osim za dionicu DC38 od Brestovca do Pakraca.

Budući da se biciklistička utrka odvijala uglavnom državnim cestama te da je za vrijeme prolaska sudionika bilo potrebno zatvoriti dijelove cestovnih pravaca, održan je niz pripremnih aktivnosti. Održan je radni sastanak s organizatorima utrke a potom obilazak trase kretanja biciklističke utrke na području Požeško-slavonske županije. Tom su prilikom utvrđene lokacije redarske službe i policijskih službenika koji će se nalaziti uz trasu kretanja na lokacijama raskrižja državnih cesta i spajanja sa sporednim cestama.

Potom je održan sastanak Službe policije Policijske uprave požeško-slavonske, Operativno-komunikacijskog centra policije (OKCP) i djelatnika policijskih postaja koji su bili neposredno uključeni u osiguranje trase a tijekom sastanka prezentirana je utrka, zadaće svakog od sudionika te način rada policijskih motociklista. Zbog lakše organizacije zatvaranja prometa, trasa je podijeljena na trasu I., koja je obuhvaćala područje Policijske postaje Pleternica, zatim na trasu II., područje Policijske postaje Požega, i trasu III., tj. područje Policijske postaje Pakrac. Za rukovoditelja cjelokupnog osiguranja određena je voditeljica Službe policije, a za pojedine trase načelnici policijskih postaja koji najbolje poznaju problematiku na svojem postajnom području.

Ključnu ulogu tijekom osiguranja imale su prethodnica (voditelj Operativno-komunikacijskog centra policije) i zaštitnica (voditelj Odsjeka za sigurnost cestovnog prometa). Uz vozilo prethodnice nalazilo se 11 motociklista koji su imali jasno dodijeljene zadaće i obveze, od davanja znakova o skorom nailasku natjecatelja, isključivanju vozila iz prometa iz suprotnog smjera – do brige o odvojenoj skupini ili pelotonu odnosno skupini vodećih natjecatelja koji se skupljaju na hrpu od nekoliko desetaka članova te tako pokušavaju smanjiti potrošnju energije i otpor. Njih je jedanaestero zajedno s drugim policijskim službenicima motociklistima na osiguranju trase, već prethodno prošlo trenažnu vožnju cijelom trasom kretanja utrke.

Pažljivim planiranjem na vrijeme je uočen nedostatak u ljudstvu i opremi te je od Ravnateljstva policije zatražena ispomoć i dobivena u vidu osam policijskih motocikala i motociklista Policijske uprave brodsko-posavske.

Naime, znalo se da je prosječna brzina kretanja natjecatelja od 40 do 44 km/h te da je organizator predvidio svega 15 redara-motociklista, što je, s obzirom na konfiguraciju terena i duljinu trase, tražilo veći broj policijskih službenika motociklista.

Na jednome od sastanaka, rukovoditelji pojedinih trasa iskazali su dodatne potrebe za redarima, što u komunikaciji s organizatorom nije odobreno zbog nedostatnih financijskih sredstava.

Prilikom početnog određivanja trase nisu sudjelovali policijski službenici te se u jednome trenutku moralo inzistirati na izmjeni smjera kretanja zbog toga što bi prema predloženoj bio onemogućen prilaz Općoj županijskoj bolnici Požega.

Također, javio se problem mijenjanja trase u nekoliko navrata, što je zahtijevalo dodatno planiranje i angažiranje većeg broja policijskih službenika.

Tijekom sastanka Turističke zajednice (TZ) s predstavnicima jedinica lokalne samouprave dogovoreno je da će volontere za osiguranje trase regrutirati iz redova dobrovoljnih vatrogasaca, što s razine gradova i općina nije u potpunosti učinjeno, tako da su se pojavile pozicije koje su policijski službenici morali osigurati, a prethodno nisu bile dogovorene.

Bitnu ulogu tijekom održavanja biciklističke utrke „CRO Race 2019.“ imali su i mediji kao kanal komunikacije TZ-a Požeško-slavonske županije i Policijske uprave požeško-slavonske prema građanima. Oni su svoje aktivnosti, sukladno s uputama i preporukama TZ-a Požeško-slavonske županije, započeli pet dana prije same utrke, kada je Ured TZ-a Požeško-slavonske županije na konferenciji za medije najavio događaj i pozvao građane da ga podrže, ističući njegovu važnost za županiju, ali i za cijelu Hrvatsku. Županija je u povodu međunarodne biciklističke utrke osigurala svim putnicima koji su putovali biciklom u razdoblju od 30. rujna do uključivo 6. listopada 2019., besplatan željeznički prijevoz bicikla uz kupljenu prijevoznu kartu za putnika na relacijama Osijek – Našice, Pleternica – Požega – Velika, kao i na relaciji Daruvar – Pakrac – Lipik.

Slika 2. Prolazna vrata brdskog cilja

Izvor: KL Photo (2019, 1. listopada). Prolazna vrata brdskog cilja [digitalna slika].
Preuzeto s https://crorace.iwert.com/data/photo/2019/stage_1/ (3. 2. 2020.)

Mediji su osim uloge promocije događaja i destinacije imali i dodatnu ulogu osiguranja pravih informacija građanima po pitanju privremenog zatvaranja prometa i drugih ograničenja. Sukladno s naptucima informirali su sudionike u prometu (koji su se zatekli na pravcima kretanja biciklističke utrke) o tome da uspore svoja vozila i po potrebi se zaustave te poštuju i postupaju po zapovijedima policijskih službenika i redara. Nekoliko dana prije utrke objavljivali su karte na kojima je bila ucrtana trasa kretanja te približno vrijeme zatvaranja pojedinih dijelova prometnica. Također su prema uputama djelatnika policije predlagali građanima alternativne pravce i pozivali ih na strpljenje.

Koncept utrke CRO Race na svakoj od ukupno šest etapa sastoji se od nekoliko prolaznih ciljeva te konačnog cilja. Prolazni ciljevi služe skupljanju bodova, na sprintevima i na brdskim ciljevima. Organizacijski je zanimljivo uklopljen detalj da se na prolaznim brdskim ciljevima postavljaju vrata (napuhanci) sponzora Parkovi Hrvatske, kako bi se dodatno naglasila “zelena” komponenta i događanja i biciklizma kao aktivnosti.

Nakon svake etape proglašavaju se pobjednici koji se bore za crvenu majicu koja označava vodećeg u generalom plasmanu utrke, plavu majicu koja se dodjeljuje vozaču koji skupi najviše bodova na sprintevima, zelenu majicu koja ide vozaču koji skupi najviše bodova na brdskim ciljevima te bijelu majicu koja se dodjeljuje najboljem mladom vozaču.

Prva etapa, koja je većim dijelom prolazila Požeško-slavonskom županijom, bila je jedna od zahtjevnijih zbog uspona na zapadnom dijelu Slavonije koji je brdovit, s brdskim ciljevima u Gradcu Našičkom i na Bučju, dok se veliki grupni sprint očekivao pred ciljem u Lipiku. Za gledatelje je uz sportski segment dodatno bilo atraktivno i uzbudljivo što je prva etapa

uz neočekivane brdske uspone prolazila područjem triju parkova prirode pa su se vidjeli kadrovi Kopačkog rita, Papuka – jedinog kontinentalnog geoparka, te Lonjskog polja.

Bitno je spomenuti da je 2019. godine prvi put organizirana i KIDS CRO Race. Tako su u Osijeku, Lipiku, Zadru, Makarskoj, Crikvenici, Rijeci i Zagrebu bili postavljeni trenažeri *smart home treneri* koji se međusobno umrežuju te na TV ekranu reproduciraju animaciju biciklističke utrke, pretvarajući svaki trenažer u animiranu figuru. Svaki trenažer ima ubačen isti protokol opterećenja te djeca istovremeno startaju u virtualnoj biciklističkoj utrci koja se prikazuje na ekranu.

Slika 3. KIDS CRO Race

Izvor: KL Photo (2019, 6. listopada). KIDS CRO Race [digitalna slika]. Preuzeto s https://crorace.iwert.com/data/photo/2019/behind_the_race/Kids_cro_race_Zagreb/ (3. 2. 2020.)

Publika je pratila i bodrila natjecatelje, a isti protokol u *smart home trenerima* osigurao je jednake uvjete za sve natjecatelje i omogućio dobivanje rezultata za sve lokacije održavanja. Osim proglašenja pobjednika u pojedinim gradovima, na kraju je proglašen ukupni pobjednik koji je, poput pobjednika prave utrke, primio nagradu na Trgu svetog Marka u Zagrebu. Svakako treba pohvaliti djecu iz Osnovne škole Lipik budući da je od ukupno 192 natjecatelja njih troje osvojilo prva mjesta.

Djeca su se natjecala u dvije kategorije, mlađoj od 9 i 10 godina te starijoj kategoriji od 11 i 12 godina. Uz prigodne nagrade, najuspješniji na ovoj dječjoj virtualnoj utrci dobili su posebnu čast fotografirati se s ukupnim pobjednikom biciklističke utrke „CRO Race 2019.“ Upravo poticanje mladih na bavljenje sportom i učenje o kulturi sigurnog prometovanja od malih nogu, cilj je i zadaća policije koju Ministarstvo unutarnjih poslova kontinuirano provodi nizom preventivnih aktivnosti.

4. SNAGE, NEDOSTACI, PRILIKE I PRIJETNJE

Biciklizam, odnosno cikloturizam u svijetu je odavno postao značajan turistički proizvod. Kod nas, u ovisnosti o razini turističke razvijenosti pojedinog podneblja, ali i razine svijesti kod domicilnog stanovništva o benefitima turizma i selektivnih oblika turizma kao dodatne djelatnosti, postoje velike razlike.

Istra je dobar primjer na koje je načine moguće profitirati od ulaganja u brendiranje destinacije prikladne za cikloturizam. Održavanje važnih sportskih natjecanja, poglavito onih svjetskih kategorija, trajno svrstava određeno područje na karte ciljanoga segmenta potrošača.

SMPT Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025. (Institut za turizam, 2019a), ali i Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019. – 2025. (Institut za turizam, 2019b) definiraju cikloturizam kao primarni, odnosno u ovisnosti o kvaliteti pružanja usluge, sekundarni turistički proizvod.

Neupitna je važnost infrastrukture u razvoju cikloturizma općenito. Cikloturizam obuhvaća široki spektar aktivnosti za različite skupine korisnika te je infrastruktura koju destinacija nudi jedan od ključnih parametara hoće li se ona razviti u uspješnu ciklodestinaciju. Prilikom organizacije biciklističkih natjecanja visokog ranga, poput CRO Race utrke, cestovna infrastruktura nosi značajnu ulogu, kako za organizatora i sve partnere, tako i za timove. Među partnerima treba posebno istaknuti policiju kojoj parametar prilagođenosti infrastrukture ovakvim događajima nosi ključnu ulogu.

Glavne cikloturističke infrastrukturne atrakcije koje definiraju područje Požeško-slavonske županije jesu:

- ruta „Slavonija“ uzduž Županije: Garešnica - Lipik - Pakrac - Velika - Kutjevo - Čaglin - jezero Borovik - Đakovo, u promatranoj županiji dugačka 130 kilometara;
- državna ruta br. 8: Terezino Polje (granica Mađarske) - Virovitica - Voćin - Novo Zvečevo - Požega - Nova Kapela - Stara Gradiška (granica BiH), u promatranoj županiji dugačka 57 kilometara;
- ostale označene i neoznačene rute u Županiji, kako one namijenjene cestovnim i *trekking* biciklima, tako i one namijenjene korisnicima brdskih bicikala.

Glavne cikloturističke infrastrukturne atrakcije na području regije čine:

- Međunarodne - EuroVelo:
 - a) EuroVelo ruta br. 6 Atlantik - Crno more, u Hrvatskoj poznata kao Dunavska ruta (granica Mađarske - Batina - Osijek - Vukovar - Ilok - granica Srbije), u Slavoniji dugačka 150 kilometara;
 - b) EuroVelo 13 Ruta željezne zavjese (granica Mađarske - Koprivnica - Pitomača - Sopje - Donji Miholjac - Belišće - Batina - granica Srbije), u Slavoniji dugačka 180 kilometara;

- Državna ruta br. 1 'Drava' (granica Slovenije - Varaždin - Koprivnica - Pitomača - Sopje - Donji Miholjac - Belišće - Osijek - Vukovar - Ilok - granica Srbije), u Slavoniji dugačka ukupno 240 kilometara, s tim da se veći dio na relaciji od Pitomače do Belišća preklapa s rutom EuroVelo 13, a mali dio od Osijeka do Iloka s rutom EuroVelo 6;
- Državna ruta br. 2 i buduća EuroVelo ruta 'Sava' (granica Slovenije - Zagreb - Sisak - Jasenovac - Slavonski Brod - Županja - Gunja - granica Bosne i Hercegovine), u Slavoniji dugačka 230 kilometara.

Naglašeno je da je to prostor povezan brojnim lokalnim cestama s minimalnim motornim prometom, što ga čini prometno prikladnim za razvoj ovog selektivnog oblika turizma, osobito uvažavajući parametar sigurnosti.

Vežano uz ciljne potrošačke segmente, prije smo istaknuli da ovaj oblik aktivnosti obuhvaća gotovo sve dobne skupine, no u spomenutom dokumentu SMPT Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025. (Institut za turizam, 2019a) populacija je dublje razrađena te kazuje kako su to mladi u segmentu cestovnog (sportskog) i brdskog biciklizma, zatim obitelji i zrela dob u segmentu rekreativnih biciklista, a zaključuje kako ovaj vid aktivnosti generalno prakticira populacija višeg stupnja obrazovanja.

Faktore uspjeha navedenog oblika turizma definiraju uređene rute u smislu sigurnosti, povezanosti, atraktivnosti; rute opremljene servisnim i prilagođenim smještajnim sadržajima, kvalitetno interpretirane atrakcije uz snažnu ciljanu promociju.

Slijedom navedenog detektirane su potrebne aktivnosti na razvoju proizvoda, kao što su izgradnja posebnih biciklističkih staza ili traka uz glavne ceste na kritičnim dionicama preopterećenim automobilskim prometom, osobito na relaciji Požega – Pleternica te na području gradova Pakraca i Lipika, uređenje atraktivnih i kvalitetnih lokalnih ruta, osobito u području Požeške kotline te na poveznici Pakraca i Lipika sa susjednim područjima oko Daruvara i Novske, edukacija za djelatnike i poduzetnike iz segmenta cikloturizma (turističke agencije, *bike*-vodiči, pružatelji servisnih usluga), izrada kvalitetnih kartografskih materijala i aplikacija, s naglaskom na uporabi GPS tehnologija, te poticanje razvoja *Bike&Bed* turističke ponude.

Radi boljeg predočavanja kompleksnosti ovog događaja pristupilo se izradi SWOT analize. Ona predstavlja pregled glavnih snaga i nedostataka te prilika i prijetnji za daljnji razvoj i održavanje Međunarodne biciklističke utrke CRO Race. Temelji se na podacima prikupljenim iz sudjelovanja u organizaciji događanja u svojstvu partnera.

SNAGE

- međunarodna prepoznatljivost područja na kojem se održava
- atraktivnost područja
- jedinstven turistički proizvod
- dostupnost proizvoda/usluge

- iznimna promocijska vrijednost
- dobra prometna povezanost i dostupnost;

NEDOSTACI

- nedostatak prepoznatljivog imidža
- nedostatak zaokružene i ujednačene ponude
- skromna ponuda *tailor-made* biciklističkih proizvoda
- loša infrastruktura
- nedovoljno razvijena suradnja među dionicima;

PRILIKE

- sve veća segmentiranost turističke potražnje
- rast za aktivnostima posebnih interesa
- interes nacionalnih institucija za nastavak održavanja
- snažnije povezivanje turizma s drugim sektorima
- kontinuirani rast turističkog prometa
- ulaganja u infrastrukturu;

PRIJETNJE

- neizvjesnost financiranja projekta
- sektorska nekoordiniranost
- ovisnost projekta o privatnom organizatoru.

Uvijek kada se problemski razmatra neki događaj treba promatrati slične *evente* u svijetu.

Tour de France godišnja je biciklistička utrka u više etapa koja se ponajprije održava u Francuskoj, dok povremeno prolazi i kroz obližnje zemlje. Ona se sastoji od 21 danonoćne etape tijekom 23 dana. Glasi za najprestižniju i najtežu biciklističku utrku na svijetu. Utrka je prvi put organizirana 1903. i održava se svake godine, osim kad je zaustavljena zbog dvaju svjetskih ratova.

Giro d'Italia biciklistička je cestovna utrka koja se jednom godišnje održava u Italiji i traje tri tjedna, a najčešće se održava u svibnju (ponekad lipnju). Popularni *Giro* nastao je po uzoru na *Tour de France*, a prva se utrka održala 13. svibnja 1909. godine u Milanu na stazi dugačkoj 2448 km.

Vuelta a España godišnja je biciklistička utrka u više etapa koja se prije svega održava u Španjolskoj, a povremeno prolazi i kroz obližnje zemlje. Inspirirana uspjehom *Giro d'Italiae* i *Tour de Francea* utrka je prvi put organizirana 1935. godine. Ona se već tradicionalno odvija od kraja kolovoza do sredine rujna kroz tri tjedna i dugačka je oko 3500 km.

Iz navedenog je vidljivo da je CRO Race „mladi biciklistički događaj“, ali sa svjetskom važnosti, te upravo zato smatramo da ga je potrebno podržavati i nadograđivati kako bi se održao i dalje razvijao.

5. ZAKLJUČAK

Naša se zemlja u više sportova pokazala kao svjetski izuzetak s obzirom na malen broj stanovnika u odnosu na rezultate koje postiže u različitim sportskim natjecanjima (Središnji državni ured za sport, 2019). Slično je i kod organizacije sportskih događanja te je CRO Race utrka primjer hvale vrijednog projekta kojeg ima nekolicina razvijenijih, većih, sportskih zemalja (UCI, 2019).

Treba naglasiti da je uz sportski segment utrka pribavila i brojne koristi za turističku promociju Hrvatske u inozemstvu. Naime, svakodnevno ju je prenosila Hrvatska radiotelevizija, s deset sati televizijskog prijenosa uživo, te kroz ukupno tri sata sažetaka. Izravan prijenos emitiran je na Eurosportu1 u trajanju od dva sata, i to dio etape Požega – Lipik, a ukupna je trasa prikazana preko sažetaka i snimaka. Televizijski su prijenos zahvaljujući suradnji s tvrtkom A.S.O., emitirale brojne televizijske postaje na čak šest kontinenata i to u Europi, Sjevernoj i Južnoj Americi, Aziji, Africi i Australiji, odnosno u 190 zemalja. (Meridian - media evaluation, 2019)

Može se zaključiti da je to bio najveći sportski događaj u Požeško-slavonskoj županiji od osamostaljenja Republike Hrvatske, a njegovu značaju uvelike su doprinijeli njezini stanovnici izlazeći uz trasu prolaska utrke i pritom dajući podršku natjecateljima. Također su se angažirali gospodarstvenici koji su zajedno sa svojim djelatnicima poslali sliku zajedništva naše sredine u praćenju ovoga sportskog spektakla, masovno se okupljajući uz trasu kretanja. Treba naglasiti da je dan prije utrke u našoj županiji iznimno povećan turistički promet te da je u ciljnom području Lipika, Pakraca, i najbližih susjednih gradova, pa čak i u susjednim županijama, bio popunjen sav smještajni kapacitet.

S obzirom na to da je prethodno ukazano na nedostatke u infrastrukturi; ali budući da ulaganja u prometnu infrastrukturu nisu u domeni organizatora niti partnera organizacije događanja, nije ni predvidivo njihovo rješavanje u roku kraćem od godine dana koliko je ostalo do idućeg CRO Racea. S druge pak strane, parametre na koje je moguće utjecati, a za koje smo utvrdili da imaju nedostatke, potrebno je detaljnije analizirati te naći načine njihova poboljšanja.

Ono na čemu se svakako treba raditi jačanje je međusektorske suradnje, osobito u području pravovremenosti komuniciranja informacija od zajedničkog interesa. Uputno je da policijski službenici budu uključeni u planiranje trase kretanja kako ne bi dolazilo do naknadnog mijenjanja trase radi omogućavanja pristupa objektima poput bolnica, žurnih službi i sl.

Također treba intenzivirati uključenost predstavnika gradova i općina, osobito radi dogovora o jačoj promocijskoj aktivnosti, ali i radi pribavljanja dovoljnog broja volontera za osiguranje trase kako bi se olakšao posao policijskim službenicima.

Javlja se i potreba za naknadnom analizom provedenom u cilju podizanja ocjene uspješnosti, a sve kako bi se i tijekom utrke „CRO Race 2020.“, koja je na području Požeško-slavonske županije planirana 29. rujna 2020., ponovno putem televizijskih snimaka i izravnog prijenosa, poslala najljepša razglednica Hrvatske u svijet, kadrovima njezinih prirodnih ljepota.

LITERATURA

1. Ekonomski institut Zagreb (2019). *Sektorska analiza – Turizam*, https://www.eizg.hr/userdocsimages/publikacije/serijske-publikacije/sektorske-analize/sa_turizam_2019.pdf, pristupljeno 3. veljače 2020.
2. CRO Race (2019). Međunarodna biciklistička utrka CRO Race 2019., <https://www.crorace.com>, pristupljeno 14. studenoga 2019.
3. Institut za turizam-lztzg (2017). Operativni plan razvoja cikloturizma Požeško-slavonske županije.
4. Institut za turizam - lztzg (2019a). Strateški marketinški plan turizma Slavonije s planom brendiranja za razdoblje 2019. – 2025.
5. Institut za turizam-lztzg (2019b). Marketinški plan turizma Požeško-slavonske županije 2019. – 2025.
6. Kotler, Ph. i Keller, K. (2008). *Upravljanje marketingom*. Zagreb: Mate.
7. Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske 2011. – 2020. godine, NN 59/2011.
8. Zakon o sigurnosti prometa na cestama, NN 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14, 64/15., 108/17., 70/19.
9. Središnji državni ured za sport (2019). Nacionalni program sporta 2019. – 2026. <https://sdus.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Nacionalni%20program%20sporta%202019-2026.pdf>, pristupljeno 3. veljače 2020.
10. UCI (2019). Union Cycliste Internationale – Road Calendar 2019. <https://www.uci.org/road/calendar>, pristupljeno 3. veljače 2020.
11. Meridian – media evaluation (2019). Analiza medijskih objava CRO Race 2019.

CYCLOTOURISM – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF CROSS-SECTORAL COOPERATION

Abstract

The paper will process the safety and tourism aspect of the bicycle race “CRO Race 2019”, as one of the most important cycling races on the calendar of the World Cycling Federation (UCI).

It is also one of the most important sporting events in the Republic of Croatia, which is used as a promotional tool for towns, cities, counties and commercial partners, as well as for the whole country. The involvement of a large number of police officers is needed to secure competitors and spectators as bicycle races on the roads pose a safety risk in relation to the participants of cycling races, road users, and organisers themselves.

From a safety point of view, it is necessary to make big efforts in planning and implementation, considering over a hundred competitors and as many vehicles accompanied by teams, numerous viewers and a race length of over 1000 km, which passes through extremely busy routes, places and heavily populated settlements, with a large number of connecting roads and direct international television broadcasting in 190 countries. The descriptive method and the data collection technique by observing as also the SWOT analysis will present an objective and expert assessment from the level of the regional tourist board and the police administration through direct involvement in the organisation of the international event on route 1, which passes through the continental part of Croatia. Based on the analysis of the event, measures and activities of basic safety parameters and successful tourist valorization will be determined. The paper will define the timeliness of cross-sectoral communication of information of common importance as an important factor and the need for a subsequent analysis carried out in order to increase the level of performance.

Keywords: cyclotourism, CRO Race, traffic safety, promotion, cross-sectorial communication.